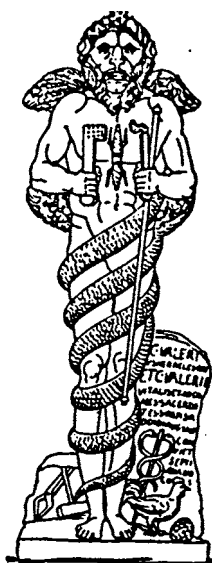

**Dansk Selskab for Religionshistorie
Danish Association for the History of Religions**

DAHR

NYHEDSBREV NR. 24

Efterår 1999

Udgivet af Dansk Selskab for Religionshistorie i samarbejde med de religionsvidenskabelige institutter og centre ved Københavns Universitet, Aarhus Universitet og Odense Universitet

København 1999

Nyt fra bestyrelsen

Siden sidst har bestyrelsen holdt møde i Århus i forbindelse med forsknings- og ph.d.seminaret om "Historical Theories, Methods and Knowledge in the Study of Ancient Religions" 16.-18.september.

Øverst på dagsordenen stod planlægning af årsmødet og generalforsamlingen i november, herunder forslag til vedtægtsændringer samt en diskussion om selskabets fremtidige arbejde og mål. Også det nordiske og internationale samarbejde blev diskuteret.

Årsmøde og generalforsamling

Det er med glæde, at vi har modtaget tilstrækkelig mange tilmeldinger med og uden indlæg til årsmødet 4.-5. november på Diakonissestiftelsens Kursuscenter i København. Deltagerne får tilsendt det endelige program direkte, og andre kan andetsteds i dette Nyhedsbrev se, hvad de går glip af.

Som det fremgår af indkaldelsen til generalforsamlingen fremlægger bestyrelsen forslag til vedtægtsændringer. Begrundelsen for de foreslåede ændringer er anført i indkaldelsen.

Det nordiske og internationale samarbejde

Som det fremgår af nekrologen andetsteds i nyhedsbrevet døde prof. Jan Bergman i slutningen af august måned. Bestyrelsen har modtaget beskeden om Bergmans død med sorg. Så sent som i maj måned dette år, ankom Jan som sædvanlig fuld af energi til CHAOS-symposiet i Odense, direkte fra årsmøde i det svenske selskab for religionshistorisk forskning, og også senere har bestyrelsen i dens bestræbelser på at revitalisere det nordiske samarbejde haft kontakt til Jan.

Britt-Mari Näsström fra Göteborg er nu fungerende formand, og på seminaret i Århus enedes vi om sammen endnu engang at søge at sætte gang i et tilsyneladende skrantende Norrel-samarbejde. I skrivende stund afventer vi resultatet af denne kontakt.

Samarbejdet, der (jfr. tidligere "nyt fra bestyrelsen") også gælder samarbejde om ph.d.-seminarer, må ikke smuldre. Det er vores indtryk, at vores nordiske kolleger også ønsker et velfungerende Norrel, og at mangler i samarbejdet primært skyldes manglende tid fra de involverede. Samtidig må det konstateres, at der til seminaret i Århus kun var een ph.d.-studerende fra de andre nordiske lande, et faktum, som måske ikke er slet så betydningsfuldt, som man kunne tro: Heller ikke fra København var der mødt ph.d.-studerende frem, og det skyldtes sandsynligvis, at de weekenden forud havde afholdt seminar (om *Religion, orientalisme og globalisering*, jfr. annonceringen i sidste nyhedsbrev) i København. Måske har vores nordiske kolleger også haft meget andet på programmet?

På den internationale scene er det naturligvis den fortsatte planlægning af kongressen Durban, der er i fokus, og det er med glæde, at vi kan konstatere en talstærk og aktiv dansk deltagelse.

Hvad angår den tidligere omtalte nystiftede europæiske forening, EurAss (what a name!), som vi (sammen med vore nordiske og hollandske kolleger -og så vidt vides også adskillige andre - inkl. visse IAHR bestyrelsesmedlemmer) har været yderst betænkelige ved, så tyder meget på, at forhandlinger i Brno i forsommeren fører til, at foreningen bibeholdes, og at IAHR adopterer den, omend på visse betingelser. Årsagen hertil er, at øst- og sydeuropæiske kolleger, ikke mindst dem,

der er gået med i foreningen og dens bestyrelse, har givet udtryk for at de har brug for den, men også at de er villige til at arbejde for at dens udemokratiske og uheldige fødsel afløses af demokratiske tiltag og af den nuværende formands hurtigst mulige afgang. Det lyder lovende, selv om vi må sige, at vi fortsat er skeptiske og stærkt imod en europæisk forening med individuelt medlemskab.

Økonomi og medlemskab

Økonomien, der jo desværre ikke blev belastet af et årsmøde i 1998, er så god som den kan være under de nuværende forhold. Vi har inden årsmødet ca. 20.000 kr i kassen. Vi har fået flere nye medlemmer (se liste andetsteds i dette nyhedsbrev) som vi gerne vil byde velkommen, og vi håber, at endnu flere af dem, som vi har henvendt os til med opfordring om at melde sig ind, melder positivt tilbage.

Status

Som nævnt indledningsvist har bestyrelsen også på det seneste møde drøftet DAHRs formål, aktiviteter, fremtid og berettigelse. Som enhver anden bestyrelse af denne slags bliver vi til tider tvivlrådige og tilmed lidt mismodige: Er der overhovedet nogen, der fortsat har brug for DAHR? Ville nogen overhovedet opdage, hvis butikken lukkede? Sådanne overvejelser følger naturligt et aflyst arrangement som forrige års årsmøde, hvor den ringe tilmelding jo ikke kun kan forklares med bestyrelsens nøl med den endelige annoncering af mødet. Også en ringe respons på vores opfordring til kolleger om at indgå i et register over religionsforskere og en oversigt over religionsforskning i DK kan påvirke sådanne overvejelser. Omvendt er det indlysende, at manglende opslutning bag sligt sandsynligvis ikke skyldes manglende interesse for DAHR og slet ikke manglende virkelyst. Vore kolleger og medlemmer er ganske enkelt konstant så optaget af både den daglige undervisning, administration og forskning (for at tage områderne i den rigtige rækkefølge) samt et væld af andre arrangementer i ind- og udland, at DAHR må og skal glide i baggrunden. Den ene konference efter den anden, nye publikationer, publikationsserier og tidsskrifter ser dagens lys, og antallet af studerende er ikke ligefrem voldsomt faldende. Hvis DAHR har problemer, skyldes det måske, at dansk religionshistorisk forskning blomstrer som aldrig før og på flere forskellige måder, og at nogle af de aktiviteter DAHR i sin tid var udset til at stå for og igangsætte arrangeres bedre af mange andre og sker helt "af sig selv".

Er tiden løbet fra det selskab, der blev stiftet for snart 20 år siden, på alle eller kun på enkelte områder, eller gælder det "blot" om at finde andre og nye arbejdsområder, andre og mere tidssvarende fortolkninger af, hvad det vil sige, at "varetaget fagets interesse på nationalt plan" og "fremme dansk religionshistorisk forskning i international sammenhæng og samarbejde"?

En analyse af situationen, spørgsmål som disse og flere til, vil vi gerne drøfte på generalforsamling og årsmøde, og vi opfordrer derfor atter til at så mange som muligt møder frem.

pbv

Tim Jensen

Årsmøde 1999: Program

Repræsentative præsentationer af religionsvidenskaben og dens discipliner?

Torsdag den 4. november

Kl. 14.00-14.30: Ankomst, indkvartering og kaffe med kage

Kl. 14.30-14.45: Velkomst

Kl. 14.45-15.15: Armin Geertz: "Repræsentation, faglig identitet og didaktik i dansk religionsvidenskab"

Kl. 15.15-15.45: Mikael Rothstein: "Universitet, gymnasium og folkeskole - ansvar og forpligtelse?"

Kl. 16.15-16.45: Per Bilde: "Præsentation af bogen *De første kristne*"

Kl. 16.45-17.15: Lars Kruse Blinkenberg: "Fra jødedom til kristendom eller fra kristendom til jødedom? - Nogle metodologiske overvejelser"

Kl. 17.15-18.00: "Religionsfilosofi: Hvad er det?" Oplæg v. Niels Thomassen og supplerende korte overvejelser v. Lars Albinus og Kirstine Munk

Kl. 18.00-18.30: Evt. opsamling af hidtil nævnte, omdiskuterede eller andre emner

Kl. 19.00: Middag og aftenhygge

Fredag den 5. november

Kl. 8.00-9.00 Morgenmad for overnattende deltagere

Kl. 9.00-9.30: Jørgen Podemann Sørensen: "Det historiske og sammenlignende studium af religionerne. Vigtige elementer i en religionshistorisk uddannelse"

Kl. 9.30-10.00: Jens Peter Schjødt: "Fænomenologi i Århus"

Kl. 10.00: Kaffe

Kl. 10.15-11.00: David Samsøe, Århus og Anders Liisdorf, København: "En instruktors og en studerendes erfaringer og responser"

Kl. 11.00-12.00: Afsluttende debat/Opsamling

Kl. 12.30-13.30: Frokost

Kl. 13.30: Generalforsamling

NB: programændringer kan forekomme.

Generalforsamling 1999

Dagsorden:

1. Valg af dirigent
2. Valg af referent
3. Godkendelse af dagsorden
4. Formandens beretning
5. Fremlæggelse af regnskab
6. Forslag til ændringer af vedtægter (se nedenfor)
7. Valg af medlemmer til bestyrelsen
8. Valg af 2 suppleanter til bestyrelsen
9. Valg af revisor og revisorsuppleant
10. Eventuelt

Bemærkninger:

Bestyrelsens forslag til ændringer sigter primært på at få bragt vedtægter i bedre overensstemmelse med almindelige normer for sådanne, især når det gælder formelle bestemmelser om dagsordenspunkter for generalforsamling, indkaldelse, valgprocedure o.lign. Desuden mener vi, at antallet medlemmer af bestyrelsen bør fastlægges (vi foreslår 6), og at sprogbrug i forbindelse med kriterier for optagelse af medlemmer bør ajourføres og nuanceres.

Ændringer af vedtægter kan ifølge nugældende vedtægters § 12 kun ske "på generalforsamlingen på bestyrelsens anbefaling, og der kræves hertil en majoritet på mindst 2/3 af de afgivne stemmer."

Forslag til ændrede vedtægter for DAHR

Note: I det følgende er ændringsforslag markeret ved understregninger.

Sammenhold med de eksisterende vedtægter nedenfor. Den engelske oversættelse har endnu ikke gennemgået sproglig revision.

§ 1. Selskabets navn er Dansk Selskab for Religionshistorie.

The name of the Association is the Danish Association for the History of Religions (DAHR).

§ 2. Selskabet er medlem af International Association For The History of Religions.

The Association is a member of the International Association For The History of Religions (IAHR).

§ 3. Selskabet er en selvejende institution, hvis formål er at varetage fagets interesser på nationalt plan, fremme dansk religionshistorisk forskning i internationale sammenhænge samt stimulere til deltagelse i internationalt samarbejde.

The Association is a private foundation with the purpose of safeguarding the interests of this field on a national level, furthering Danish scientific studies in the History of Religions within international contexts, and stimulate participation in international cooperation.

§ 4. Selskabets aktiviteter omfatter mødevirksomhed og andre former for formidling af forskningsresultater. Dette sker

- 1) ved at holde mindst ét årligt symposium eller anden mødevirksomhed;
- 2) ved at tilstræbe udgivelse af bidrag fra symposier samt anden forskning;
- 3) ved at træffe de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre og fremme akademisk religionshistorisk forskning.
- 4) ved at formidle information fra IAHR

The activities of the Association include arranging meetings, and participating in other ways which serve to effect the proliferation of the achievements of scientific research

- 1) by holding a symposium or other types of meetings at least once a year;
- 2) by aiming at publishing the proceedings of such symposia and meetings as well as other research results;
- 3) by taking all appropriate steps to encourage and further the academic study of the History of Religions;
- 4) by distributing information from IAHR.

§ 5. Bestyrelsen kan godkende medlemskab for kandidater fra og ansatte ved eet af landets religionsvidenskabelige/-historiske institutter og centre samt for andre kandidater med en akademisk interesse i religionshistorisk forskning. Som associerede medlemmer uden stemme- og valgret kan bestyrelsen desuden på begæring optage studerende ved samme institutter og centre samt andre studerende med en akademisk interesse i religionshistorisk forskning.

Membership can be granted by the Executive Committee to candidates from and scholars employed at one of the Danish institutes, departments or centres for the scientific study of the History of Religions as well as to other candidates with an academic interest in the field.

Associate membership without voting rights or rights to office can be granted by the Executive Committee to students enrolled at the above mentioned departments, institutes and centres as well as to other students with an academic interest in the field.

§ 6. Der holdes ordinær generalforsamling hvert andet år inden udgangen af november måned. Generalforsamlingen indkaldes skriftligt af bestyrelsen med mindst 3 ugers varsel. Indkaldelsen skal indeholde en dagsorden samt forslag til navne på kandidater og suppleanter til bestyrelsen. Medlemmers forslag til generalforsamlingen skal være bestyrelsen i hænde inden udgangen af september måned.

Dagsordenen skal indeholde følgende punkter:

1. Valg af dirigent
2. Valg af referent
3. Godkendelse af dagsorden
4. Formandens beretning
5. Fremlæggelse af regnskab
6. Fastsættelse af kontingent
7. Valg af medlemmer til betyrelsen
8. Valg af 2 suppleanter til bestyrelsen
9. Valg af revisor og revisorsuppleant
10. Eventuelt

The ordinary General Assembly meets every other year before December the 1st. The Executive Committee summons the Assembly in writing with a minimum notice of 3 weeks. The summons must contain an agenda as well as names of candidates and substitutes to the Executive Committee. Members proposals must be adressed to the Executive Committee by the end of September.

The agenda must include the following items:

1. Election of chairman of the meeting
2. Election of secretary of the meeting
3. Adoption of agenda
4. Chairman's report
5. Treasurer's report
6. Adoption of member- fee (NB)
7. Election of Executive Committee
8. Election of 2 substitute members to Executive Committee
9. Appointment of accountant and substitute for accountant
10. Any other business

§ 7. Stemmeret ved generalforsamlingen har ethvert ordinært medlem, der har betalt kontingent inden udgangen af september måned. Ved personvalg, hvor der er foreslået flere end det antal, der skal vælges, foretages skriftlig afstemning. Valget afgøres ved simpelt flertal.

The right of voting pertains to all present members who have paid their fee by the end of September. Election of persons takes place in writing. In the case that there are more candidates than needed. The voting is decided by absolute majority.

§ 8. Ekstraordinær generalforsamling kan indkaldes af bestyrelsen med 3 ugers varsel. Derudover kan en ekstraordinær generalforsamling indkaldes på skriftlig begæring fra mindst halvdelen af foreningens medlemmer, når den ønskede dagsorden samtidig anføres.

The Executive Committee may summon an extraordinary General Assembly with a minimum of 3 weeks notice. In addition to that, at least one half of the members can request in writing the summoning of an extraordinary General Assembly as long as the agenda is included with the request.

§ 9. Selskabet ledes af en bestyrelse på 6 medlemmer, hvoraf et flertal skal have en religionshistorisk/religionsvidenskabelig kandidateksamen. Disse, samt 2 suppleanter, vælges af generalforsamlingen for en periode af to år. Genvalg er muligt

Herudover udpeger generalforsamlingen én revisor og en revisorsuppleant, som ikke er medlemmer af bestyrelsen. .

The Executive Committee which directs the activities of the Association is composed of 6 members, the majority of whom must have a graduate degree in the History of Religions/the scientific study of religion. These, plus 2 substitutes, are elected by the General Assembly for a period of two years. Reelection is possible.

The General Assembly also appoints 1 accountant and one accountant-substitute, who are not members of the Committee.

§ 10. Selskabets bestyrelse udpeger blandt sine medlemmer for to år ad gangen formand, næstformand, sekretær og kasserer. Genvalg kan finde sted. Bestyrelsen mødes mindst 2 gange årligt. I tilfælde af stemmelighed i bestyrelsen tæller formandens stemme dobbelt.

The Executive Committee of the Association appoints a Chairman, Vice-Chairman, Secretary and Treasurer from among its members for a period of two years. These officers may be subject to reelection. The Executive committee meets at least twice a year. In case of parity of votes, the vote of the Chairman is decisive.

§ 11. Retningslinjer for de enkelte aktiviteter skal godkendes af bestyrelsen, der er ansvarlig for at aktiviteterne er i overensstemmelse med selskabets formål.

The Executive Committee authorizes the guidelines for each activity, and is responsible for the conformity of such guidelines with the goals of the Association.

§ 12. Bestyrelsen er ansvarlig for selskabets regnskab. Kassereren fremlægger én gang årligt revideret regnskab til bestyrelsens godkendelse. Regnskabsåret følger kalenderåret, og senest ultimo januar holdes bestyrelsesmøde med henblik på godkendelse af regnskabet.

The Executive Committee is responsible for the Association's accounts. The Treasurer shall submit the revised accounts once a year for the approval of the Executive Committee. The financial year is identical with the calendrical year. The Executive Committee shall meet no later than the end of January in order to approve the accounts.

§ 13. Vedtægtsændringer kan kun finde sted på en ordinær eller ekstraordinær generalforsamling, og til vedtægtsændringer kræves en majoritet på mindst 2/3 af de afgivne stemmer.

The Statutes may be modified only by the ordinary or extraordinary General Assembly, and such modification requires a majority vote of at least 2/3 of the given ballots.

§ 14. I tilfælde af selskabets opløsning træffer bestyrelsen beslutning om anvendelse af eventuelle midler til formål, der falder inden for formålsparagraffens rammer.

In the event that the Association is dissolved, the Executive Committee shall determine the use of any remaining Association funds for general purposes which are in conformity with the goals of the Association.

DAHR's eksisterende vedtægter

§ 1. Selskabets navn er Dansk Selskab for Religionshistorie.

The name of the Association is the Danish Association for the History of Religions (DAHR).

§ 2. Selskabet er medlem af International Association for the History of Religions.

The Association is a member of the International Association for the History of Religions (IAHR).

§ 3. Selskabet er en selvejende institution, hvis formål er at fremme dansk religionshistorisk forskning i international sammenhæng og samarbejde, samt varetage fagets interesse på nationalt plan.

The Association is a private foundation with the purpose of furthering Danish scientific studies in the History of Religions within the international context and cooperation, as well as safeguarding the interests of this field on a national level.

§ 4. Selskabets arbejdsformer omfatter mødevirksomhed og andre former for formidling af forskningsresultater. Dette sker

- 1) ved at holde mindst ét årligt symposium eller anden mødevirksomhed;
- 2) ved at tilstræbe udgivelse af bidrag fra symposier samt anden forskning;
- 3) ved at træffe de foranstaltninger der er nødvendige for at fremme akademisk, religionshistorisk forskning;
- 4) ved at formidle information fra IAHR.

The activities of the Association include arranging meetings, and participating in other ways, which serve to effect the proliferation of the achievements of scientific research

- 1) by holding a symposium or other types of meetings at least once a year;

2) by aiming at publishing the proceedings of such symposia and meetings as well as other research results;

3) by taking all appropriate steps to encourage and further the academic study of the History of Religions;

4) by distributing information from IAHR.

§ 5. Bestyrelsen kan godkende medlemskab for alle med en kandidateksamen og en særlig interesse for religionshistorisk forskning. Som associerede medlemmer uden stemme- og valgret kan optages studerende ved de danske universiteter.

Membership can be granted by the Executive Committee to all those who have a graduate degree and a particular interest in the History of Religions. Associate membership without voting rights or rights to office can be granted to students enrolled at the Danish universities.

§ 6. Der holdes ordinær generalforsamling hvert andet år. Generalforsamlingen indkaldes skriftligt af bestyrelsen med mindst 14 dages varsel. Indkaldelsen skal indeholde en dagsorden.

The ordinary General Assembly meets every second year. The Executive Committee summons the General Assembly in writing with a minimum notice of 14 days. The summons must also contain an agenda.

§ 7. Ekstraordinær generalforsamling kan indkaldes af bestyrelsen. Derudover kan en ekstraordinær generalforsamling kræves indkaldt efter skriftlig begæring fra mindst halvdelen af selskabets medlemmer, når den ønskede dagsorden samtidig anføres.

The Executive Committee may summon an extraordinary General Assembly. In addition to that, at least one half of the members can request in writing the summoning of an extraordinary General Assembly as long as an agenda is included with the request.

§ 8. Selskabet ledes af en bestyrelse på mindst 5 medlemmer, hvoraf et flertal skal have religionshistorisk kandidateksamen. Disse vælges af generalforsamlingen for en periode af to år. Generalforsamlingen udpeger 2 revisorer, som ikke må være medlemmer af bestyrelsen.

The Executive Committee, which directs the activities of the Association, is composed of at least 5 members, the majority of which must have a degree in the History of Religions. These are appointed by the General Assembly for a period of two years. The General Assembly appoints 2 accountants, who are not members of the Committee.

§ 9. Selskabets bestyrelse udpeger blandt sine medlemmer for to år ad gangen formand, næstformand, sekretær og kasserer. Genvalg kan finde sted. Bestyrelsen mødes mindst én gang årligt.

The Executive Committee of the Association appoints a Chairman, Vice-Chairman, Secretary and Treasurer from among its members for a period of two years. These officers may be subject to reelection. The Executive Committee meets at least once a year.

§ 10. Retningslinier for de enkelte aktiviteter skal godkendes af bestyrelsen, der er ansvarlig for, at aktiviteterne er i overensstemmelse med selskabets formål.

The Executive Committee authorizes the guidelines for each activity, and is responsible for the conformity of such guidelines with the goals of the Association.

§ 11. Bestyrelsen er ansvarlig for selskabets regnskab. Kasserer fremlægger én gang årligt revideret regnskab til bestyrelsens godkendelse. Regnskabsåret følger kalenderåret, og senest med udgangen af januar afholdes bestyrelsesmøde med henblik på godkendelse af regnskabet. Bestyrelsen fastsætter indmeldelsesgebyr og medlemskontingent.

The Executive Committee is responsible for the Association's accounts. The Treasurer shall submit the revised accounts once a year for the approval of the Executive Committee. The financial year is identical with the calendrical year. The Executive Committee shall meet no later than the end of January in order to approve the accounts. The Executive Committee establishes all application and membership fees.

§ 12. Vedtægtsændringer kan kun finde sted på generalforsamlingen på bestyrelsens anbefaling, og der kræves hertil en majoritet på mindst 2/3 af de afgivne stemmer.

The Statutes may be modified only by the General Assembly at the recommendation of the Executive Committee, and such modification requires a majority vote of at least 2/3 of the given ballots.

§ 13. Ved selskabets opløsning træffer bestyrelsen beslutning om anvendelse af eventuelle midler til almene formål inden for formålsparagraffens rammer.

In the event that the Association is dissolved, the Executive Committee shall determine the use of any remaining Association funds for general purposes which are in conformity with the goals of the Association.

Nye medlemmer af DAHR i 1999

Christoffer Fanø, Bethesdavej 11, 3.tv., 8200 Århus N.

Ekstern lektor, cand.mag. Annika Hvithamar, Dalgas Boulevard 138, 4.tv., 2000 Frederiksberg.

Cand.mag. Ditte Lundholm Ehrenreich, Reersøgade 12, 4.th., 2100 København Ø.
Sekretær, exam.art. Mikkel Pade, Århusvej 78, Søften, 8382 Hinnerup.

Cand.mag. Allan Skovsgaard Wien, Klostergade 68, 4.th., 8000 Århus C.

Lektor, mag.art. Lars Kruse Blinkenberg, Ordrupvej 49, 3-305, 2920 Charlottenlund.

Forskningsass., cand.mag. Lene Kühle, Ivar Huitfeldtsgade 6, 2., 8200 Århus N.

Stud.mag. Jette Lydom, Finlandsgade 18C, 3. v.5, 8200 Århus N.

Stud.mag. Martin Bak Jørgensen, Heibergsgade 26, 3., 8000 Århus C.

Adjunkt, ph.d., Peter K. Westergaard, Haldvejen 7, Torup, 3390 Hundested.

Lektor, Kasper Graarup, Kongensgade 29 A, 2.tv., 5000 Odense C.

VELKOMMEN!

Jan Bergman - 1933-1999

Nekrolog

Med professor Jan Bergmans pludselige død i august 1999 har religionshistorien i Norden mistet en af sine bedste mænd. Han forbandt på en sjælden måde omfattende lærdom med et åbent sind, der altid tillod ham at værdsætte andres arbejde.

Jan Bergman var specialist i gammel ægyptisk og græsk religion. Sin religionshistoriske uddannelse havde han fået i Uppsala under Geo Widengren, som han i 1975 efterfulgte som professor i faget. I uddannelsen indgik også et horisontudvidende studieår i Strassburg. Bergman betragtede sin lærer og forgænger i embedet med stor respekt og sympati, men han talte ofte spøgefuldt om det "geocentriske" verdensbillede, han var vokset op med.

Bergmans store religionshistoriske bedrift er hans bidrag til udforskning af sammenhængen mellem ægyptisk tradition og Isisdyrkelsen i den græsk-romerske verden. I 1929 fastslog Franz Cumont, at orientaler og klassiske filologer endnu ikke kunne række hinanden hånden fra hver sin side af Middelhavet. Det han mente var at sammenhængen mellem de orientalske religioner i Romerriget og deres førhellenistiske former i hjemlandet var mangelfuldt belyst af forskningen. Den dunkle belysning blev ikke bedre af at Cumont og andre ofte lod europæiske fantasier og fordomme om "orienten" erstatte de manglende kundskaber. For Ægyptens vedkommende varede denne tilstand meget længe. Hellenismens universelle kosmiske gudinde Isis, som herskede over *heimarmene*, betragtede man i det store og hele som et produkt af den græske tanke, der efter tidens smag var blevet udstyret med et eksotisk navn og oprindelsesland. Det blev anderledes med Jan Bergmans afhandling *Ich bin Isis. Studien zum memphitischen Hintergrund der griechischen Isisaretalogien* (Uppsala 1968). Her vistes det for første gang i fuld bredde, i hvor høj grad central ægyptisk religiøs tradition har formet den hellenistiske Isisskikkelse. Udgangspunktet var Isis-aretalogien, en tekst der i forskellige varianter var udbredt i det meste af den hellenistiske verden. Den består af en lang række udsagn i jeg-form, hvori gudinden Isis præsenterer og karakteriserer sig selv (se fx. *Gads religionshistoriske tekster*, s. 310-11). En af teksterne hævder at være afskrevet fra en stele i Memphis, og den lader Isis slutte med ordene: "Hil dig, Ægypten, som opfostrede mig." Bergman valgte på en vis måde at tage disse "ægyptiserende" udsagn alvorligt og søge den maksimalt ægyptiske forståelse af teksten. Det gav overraskende resultater, især fordi Bergman ikke nøjedes med at studere den snævert tekstlige tradition, men søgte ud til de bredere sammenhænge i ægyptisk religion, hvor gudinden Isis spiller en nøglerolle. Derved blev det klart, at den græsk-romerske verden ikke blot havde importeret en gudinde, men også universelle og abstrakte tankemønstre, der i det gamle Ægypten var forankret i kongeideologi og tempelkult. Samtidig bidrog afhandlingen til at knæsse et metodisk princip af stor betydning for hellenismestudiet: Først det grundige studium af de orientalske traditioners rolle og betydning i hjemlandene sætter for alvor forskeren i stand til at beskrive og vurdere de kontekstændringer og genfortolkninger, der finder sted i hellenismen.

Bergman fortsatte denne forskningslinje i senere afhandlinger og artikler, bl.a. *Isis-Seele und Osiris-Ei* (Uppsala 1970), og i sit geniale bidrag til *La Soteriologia dei Culti Orientali nell' Impero Romano* (a cura di Ugo Bianchi & M.J. Vermaseren, Leiden 1982). Sidstnævnte behandler en tekst som er kendt af enhver, der har

gennemgået en religionshistorisk uddannelse: Apuleius' skildring af indvielsen i Isismysterierne. Her antog Bergman, at de linjer hvori Apuleius synes at røbe mysterierne for uindviede, udgjorde et *synthema* på linje med det eleusinske "Jeg har fastet, jeg har drukket kykeôn ...etc." Til disse linjer søgte han nu den ægyptiske baggrund. Han fandt den i *Bogen om de to veje*, en del af de såkaldte sarkofagtekster fra o. 2000 f.v.t. Dermed lå vejen åben til den ægyptiske dødelitteratur og den ægyptiske regenerationstanke som baggrund for og som nøgle til indholdet i den hellenistiske Isisindvielse.

Professoratet i Uppsala fra 1975-98 blev for Bergman en travl tid. Ved hans tiltrædelse var professoratet blevet defineret med særligt henblik på "främre orientens religioner", og Bergman levede selv op til denne betegnelse gennem grundige studier bl.a. i nutidig islam og jødedom i nærorienten. Dermed fik han at gøre med et studiefelt, der er væsentlig mindre fredeligt end oldtidens religionshistorie. Han blev også som politisk menneske optaget af at skabe forståelse for palæstinensernes situation. Da han for nogle år siden afgav forklaring som ekspertvidne i en retssag mod en vis Ahmed Rami, der fra sin egen "Radio islam" havde fremsat grove antijødiske påstande, blev Bergman efterfølgende i en hidsig offentlig debat beskyldt for antisemitisme. Hele vidneafhøringen er offentliggjort, og det tager vel ca. tre timer at gå den samvittighedsfuldt igennem og konstatere, at der intet grundlag var for denne beskyldning. Men debatten rasede og forpestede i nogle år Bergmans liv.

Men han holdt sig på et højt omdrejningstal, fortsatte sit travle liv som lærer, vejleder, formand for det svenske religionshistoriske selskab og flittig bidragsyder ved konferencer, og forvandt gradvis ubehagelighederne. Da han sidste år gik af som 65-årig var der vel ingen, der kunne forestille sig at han med éét slag skulle ophøre med at undervise og vejlede sine doktorander, bedømme disputatser mv. En dispensation satte ham i stand til at fortsætte i det mindste en del af sit travle liv endnu nogen tid.

Det havde været Jan Bergmans plan i sit otium at skrive et alment komparativt religionshistorisk værk. Det bliver et mere ubestemt savn. Helt konkret er savnet af en kollega, der med sin lærdom, sin næsten ustyrlige meddelsomhed og sin evne til også at engagere sig i andres tanker og projekter var til stor inspiration for mange af os.

Jørgen Podemann Sørensen

Arrangementter

THE METHODOLOGY OF SOCIOLOGY OF RELIGIONS IN RELATION TO CONTROVERSIAL RELIGIONS

December 3-4 1999, Center for The Study of New Religious Movements, University of Aarhus.

The Center for the Study of New Religious Movements, University of Aarhus, has since 1974 gathered and analysed resources and research material on a wide variety of New Religious Movements. Present activities centers around developing the archives and continue documentation. Next step is to make the resources available to all who have a research - or educational interest in New Religious Movements and be of inspiration to people engaged in reflection concerning these movements. The religious scene is constantly changing. That is why it is a daunting but fascinating task to try to document and analyze the new facets of the religious encounter.

For many years The Center for the Study of New Religious Movements has sponsored an international December-seminar. This years seminar focus on: *The Methodology of Sociology of Religions in relation to Controversial Religions*.

Due to the changes taking place in the religious scene, the social science of Sociology of Religion has acquired a new public role. Professor of Sociology of Religions at London School of Economics Eileen Barker, has recently characterized it as follows:

"The Study of NRMs has introduced numerous methodological challenges and has taken not a few sociologists out of the ivory tower of academia into a marketplace of fierce competition in the business of social construction of reality in government circles, in the courts, the popular media and in various other venues in our pluralist society." (Bryan Wilson/Jamie Cresswell (eds.): *New religious movements. Challenge and Response*. London 1999, p. 29)

One of the consequences has been that people involved in academic social scientific study of religion became involved in religious organizations efforts to gain social legitimacy.

This years seminar is designed to facilitate a discussion of these emerging topics as they appear both at an international and a national level. The seminar will furthermore facilitate the exchange of information on current research on New Religious Movements.

Program

December 3

12.00: Opening of the Conference, Professor Viggo Mortensen, Department of Systematic Theology, University of Aarhus.

12.15: Professor Eileen Barker, London School of Economics. *The Scientific Study of Religion? You Must be Joking?* Respondents: Associate Professor Ole Riis, Department of the Study of Religion, University of Aarhus Associate Professor Hans Hauge, Department of English, University of Aarhus.

14.45: Coffee Break

DAHR Nyhedsbrev 24, side 13

15.15: Professor Stephen A. Kent, University of Alberta, Canada: *Academic Compromise in the Social Scientific Study of Alternative Religions*. Respondents: Theresa Krebs, PhD Candidate, Canada, Associate Professor Margit Warburg, Department of the Study of Religions, University of Copenhagen
18.00: Dinner
20.00: A colloquy on the subjectmatter under discussion

December 4

10.00: *Religionsfrihed og religionslighed*. En høring med det rådgivende udvalg vedr. trossamfund Deltagere: Professor Armin Geertz Lektor Ole Riis Lektor Jørgen Stenbææk Udspørger: Professor Johs. Aagaard.

12.30: Frokost.

13.30: *Study Information Exchange*. Participants are encouraged to bring books, articles, sources and resources relating to New Religious Movement for sharing. A photocopier will be available.

16.00: Closing and departure.

Location:

The Seminar is held at The Faculty of Theology, University of Aarhus. The Faculty is located in the main building of the University. The Center for the Study of New Religious Movements is situated at the 4th floor in building 414. Room 411 and 407 will be available for the sessions.

Participation in the seminar is free of charge. Participants cover their own travel, accommodation and meals. Food can be purchased reasonably at the cafeteria in Studenternes Hus.

For further information

please contact the Center for the Study of New Religious Movements, tel. +45 8942 2311, e-mail: vm@teologi.au.dk

Registration before November 15. All registered will receive a packet of preparatory material in advance.

Welcome to this years December-Seminar

Peter Lodberg, Associate Professor, PhD. Chair Department of Systematic Theology, University of Aarhus.

Viggo Mortensen, Professor, dr. theol. Chair in Global Christianity, Center for The Study of New Religious Movements, Department of Systematic Theology, University of Aarhus.

"STEDETS KRAFT" - RELIGIONER I STEDSPERSPEKTIV CHAOS-symposium, Universitetet i Bergen 28.-29. april 2000

Religionernes forhold til sted og lokalitet er temaet for Chaos-symposiet i år 2000. Topofili eller symbolsk konstruktion af helligsteder, sakraliseret stedbundethed og anden religiøst betonet stedsforståelse, samt religiøse aktiviteter inden for et lokalt område vil alt sammen falde ind under symposiets tema. Hvorfor er nogle religioner mere stedbundne end andre? Hvilken betydning har den moderne globalisering for

religionernes forhold til sted? Hvad sker der med helligsteder i en sekulariseret tidsalder? Udvikles der "sekulære helligsteder"? Dette er nogle af de spørgsmål temaet rummer.

Områder der falder ind under temaet:

- regional og lokal religiøsitet
- religion og geografi
- forholdet mellem centrum og periferi
- "det hellige land" i diaspora-religioner
- forholdet mellem globalisering og stedsbevidsthed
- hellige steder
- naturen som helligsted
- pilgrimsrejser og religiøs turisme
- politik og hellige steder
- den religiøse betydning af sjælelige "steder" og "fantasisteder"
- Internet som religiøst "sted"

Emnet kan behandles i historisk og sammenlignende, i teoretisk, metodologisk og forskningshistorisk perspektiv, og både ældre og nyere religioner og religiøse fænomener kan tages op. Indlæg skal være af maksimum 30 minutters varighed og efterfølges af ca. 15 minutters diskussion. Indlæggene kan være på dansk, norsk og svensk. Det er hensigten at indlæggene på symposiet skal publiceres i *Chaos* nr. 35, som udkommer i 2001.

Deltagelse i symposiet er gratis, mens deltagelse i middagen betales af deltagerne selv.

Tilmelding med indlæg skal ske senest d. 15. marts 2000 til førsteamanuensis Knut A. Jacobsen eller førsteamanuensis Richard Johan Natvig, Seksjon for religionsvitenskap, IKRR, Universitetet i Bergen, Øistensgate 3, N-5007 Bergen, Norge.

E-mail: knut.jacobsen@krr.uib.no eller richard.natvig@krr.uib.no

RELIGION - PUBLIC AND PRIVATE

The 15th Nordic Conference in the Sociology of Religion, Oslo, Norway, August 10-13, 2000

The conference takes place at Diakonhjemmet, Oslo, arranged by The Research Department at Diakonhjemmet College and KIFO Center for Church research. Guest speakers include Meredith McGuire, Jim Spickard and Bernt Aardal. The conference language is English. We welcome papers on all relevant topics, including especially:

- Religion, nationalism and national identity
- New relations between church and state in the Nordic countries
- The Church and the Third Sector: religious agencies as welfare producers
- The religious factor in elections and party politics
- Religion and spirituality: the deregulation of religion

For more **information**, contact our conference secretariat:

DAHR Nyhedsbrev 24, side 15

NCSR 2000, KIFO, P.O. Box 5913 Majorstua, N-0308 Oslo, Norway.
Tel +47 2269 1180. Fax +47 2269 1144. E-mai: ncsr2000@kifo.no. Web
<http://www.kifo.no/ncsr2000>.

NEW RELIGIOSITY IN THE 21st CENTURY CESNUR's 14th International Conference

Riga, Latvia, August 29-31, 2000. Organized jointly by: CESNUR (Center for Studies on New Religions), Torino, Italy; University of Latvia, Institute of Philosophy and Sociology, Academic Centre for the Study of Religions; CESNUR Latvia, Riga, Latvia.

Call for papers

This will be a multidisciplinary conference in the human and social sciences. Papers will be accepted in sociology, anthropology, history, psychology, law, and theology, mainly on the following topics:

- New religious movements (NRMs), new religiosity, esoteric and New Age groups in the new millennium
- The social institutions (governments, health services, justice, media, schools) and their reactions to the NRMs
- The interactions between mainline religions and the NRMs; the NRMs' adaptation to the social and cultural context, particularly in Eastern Europe
- The NRMs and the social contract: the NRMs and the search for common values in society

Papers will be accepted in English, French, Russian or Latvian. Duration of the oral presentation: 20 minutes.

Only papers received at the latest on February 15, 2000, will be considered.

Papers by scholars, Faculty members and graduate students are welcome.

Unfortunately, no scholarships will be available to cover travel and lodgement fees.

Please send a one-page paper proposal, with a short curriculum vitae to one (or both) of the following addresses:

CESNUR LATVIA

Dr. Solveiga Krumina-Konkova
Post Box 409, Riga, LV-1001, Latvia.
E-mail: konkova@latnet.lv

CESNUR

Via Juvarra 20, 10122 Torino, Italy.
Fax: 39-011-541905
Phone: 39-011-541950
E-mail: cesnurto@tin.it

Religionshistorisk Forening, Københavns Universitet: Efterårsprogram 1999

Adresse: Institut for Religionshistorie, Artillerivej 86, 2300 København S.
Alle foredragene foregår på torsdage, kl. 20.00 (præcis) i Institutets lokaler på 2. sal.

16. september: Lene Sjørup, ph.d.

Den katolske kirkes strategier med hensyn til kvinders seksuelle og reproduktive rettigheder i et globaliseringsperspektiv.

14. oktober: Mikael Aktor, adjunkt, ph.d., Center for Religionsstudier, Syddansk Universitet, Odense.

Hvorfor "ritualisering" når vi har "ritualer"? En begrundelse for Catherine Bells begreb "ritualization".

18. november: Christian Kordt Højbjerg, forskningsadjunkt, Institut for Antropologi, Københavns Universitet.

Den indre ikonoklasme: Om "traditionel" religions levedygtighed blandt Toma i Vestafrika.

9. december: Jesper Sørensen, cand.phil., ph.d.-studerende, Institut for Religionsvidenskab, Aarhus Universitet.

Kognitive tilgange til studiet af magi.

Henvendelse kan ske til formanden Peter Andersen, tlf.: 3532 9190, e-mail: peterba@coco.ih.ku.dk, eller (vedr. medlemskab) til sekretæren Peter Lüchau.

Religionsvidenskabelig Forening, Aarhus Universitet: Efterårsprogram 1999

Tirsdag d. 21. september, kl. 19.30. Lokale 229, hovedbygningen: Prof. Hans Kippenberg, Universität Bremen.

Criminal Religion. Regarding events in Bosnia and Lebanon prof. Kippenberg addresses the nature of the relation between religion and crime. The very question is unusual. Most people assume that genuine religion doesn't come in conflict with the law. This assumption is due to an understanding of religion as something aesthetic and private protected by the constitutions of secularized states. But this assumption has proved dangerous, as the case of Waco shows. If genuine religion is something interior, the leader of the group in Waco could only be a criminal, the people with him hostages.

The explanation of the civil war in former Yugoslavia as 'ethnic cleaning' had a similar theoretical background removing religion from the sphere of action. Serbs interpreted the tensions in former Yugoslavia in terms of a holy battle between faithful Christian Slaves and infidel Slaves that had turned to Islam. Part of that definition of the situation was an authorization of violent actions. Likewise Lebanon. The violent suicidal operations in the first part of the 1980s contradicted Islamic law whether they were seen as suicide or as martyrdom depending on the discourse in Islamic circles. In this case the Western media regarded Islam as the culprit.

Finally, prof. Kippenberg draws attention to the notion of 'religion'. In the modern world, religion has become a concept that assumes a confrontation between the existing world and religious norms and worldviews. The breakdown of a legal order could unleash that confrontation into a civil war.

Tirsdag d. 12. oktober, kl. 19.30. Lokale 407, hovedbygningen.

Lene Keylani, stud.mag., Institut for Religionsvidenskab, Aarhus Universitet.

"Hooked" - eller "Smerte rimer på hjerte". Modern Primitives er en subkulturel bevægelse, der dyrker de legende og erotiske aspekter af tilværelsen. Gennem smertelige, blodige ritualer penetreres bevidsthedens grænser, kroppens grænser og samfundets grænser.

Ved at bringe sig selv i overtrædelsens rum - i orgiet eller ritualet - søger Modern Primitives at ophæve den ulykkelige tilstedeværelse af det moderne menneskes fragmetariske virkelighed. Modern Primitives opfører mytologiens oldgamle dramaer i sanselige selviscenesatte performances gennem manipulation af hud, hår, knogler og lemmer, fordi de mener, at civilisationen forlængst har overskredet grænserne for menneskets ret til sin egen krop gennem bevidstløs manipulation med det menneskelige legeme.

Ved at beskrive mit feltarbejde og Modern Primitives i San Francisco, vise fotos og udvalgte videoklip af bizarre rituelle happenings og af samtaler med Fakir Musafar, bevægelsens frontfigur, vil jeg vise, hvordan mit specialeprojekt etablerer Modern Primitives som objekt for den moderne religionsforskning.

Tirsdag d. 9. november, kl. 19.30. Lokale 229, hovedbygningen.

Prof. Per Aage Brandt, Center for Semiotik, Aarhus Universitet.

Semantiske strukturer i religiøse oplevelser. Nyere kognitiv semiotik kan redegøre for basale træk ved den adfærd - tegngivende, situationsskabende - og de betydningsdannende oplevelser, som finder sted i religiøse praksisser. Teorier om domæner, mentale rum og "blendings", om æstetiske træk ved sansningens tilrettelæggelse, en hel *semantik* for den udøvede religiøse praksis, er under udvikling.

Oplægget giver et eksempelmættet rids af denne forskning og dens baggrund i filosofisk og metodologisk henseende.

Tirsdag d. 7. december, kl. 19.30. Lokale 229, hovedbygningen.

Lektor, dr.phil. Per Bilde, Institut for Religionsvidenskab, Aarhus Universitet.

Jesus som jødisk messiasprætendent. I 1990'erne er der udkommet en strøm af nye bøger om Jesus. Forfatterne deler sig i to hovedlejre: en "jødisk" og en "hellenistisk", idet det ene hold i hovedsagen tolker den historiske Jesus som en hellenistisk-romersk vandrefilosof af kynisk type, mens det andet hold primært tolker ham som en eskatologisk-messiansk jødisk figur.

Personligt er jeg overbevist om, at det andet hold er nærmest ved sandheden. Dét skal jeg i foredraget forsøge at demonstrere ved at gennemgå en række eksempler på jødiske messiasprætendenter, især fra Josefus' værker, eksempler, som derefter vil blive sammenholdt med udvalgte tekster fra evangelierne.

RELIGIO, foredragsforeningen v/Center for Religionsstudier, Syddansk Universitet, Odense Universitet: Efterårsprogram 1999

Tirsdag den 12. oktober kl. 19.30 - lokale U 46

Lektor Margit Warburg, Institut for Religionshistorie, Københavns Universitet: "Religiøse minoriteter og lovens lange arm".

Mandag den 8. november kl. 19.30 - lokale U 91

Lektor Hans Jørgen Lundager Jensen, Institut for Religionsvidenskab, Aarhus Universitet: "GT som religionshistorisk kildesamling".

Torsdag den 2. december kl. 19.30 - lokale U 91

Lektor Johannes Nørregaard Frandsen, Institut for Litteratur, Kultur og Medier, Odense Universitet: " Nye kulturelle mønstre og deres betydning for kirke og kristendom i Danmark".

Publikationer

Chaos 31

Tema: Religion og seksualitet

Chaos nr. 31 udkom i slutningen af oktober. Redaktionen beklager den forsinkede udgivelse. I forlængelse af debatten om Christian Lindtners buddhisme-bøger (jfr. sidste DAHR nyhedsbrev og se også indlæg i dette) henledes opmærksomheden særligt på Ole Hoten Pinds debatindlæg som netop tager Lindtners bøger op.

Der kan tegnes abonnement på *Chaos* gennem Museum Tusulanums forlag, KUA. Medlemmer af Religionshistorisk Forening modtager *Chaos* to gange årligt i kraft af deres medlemskab (pt. 250,- om året).

Indhold:

Ingvild Gilhus, "Kjærlighedens kraft i egyptisk magi".

Mikael Aktor, "En umage trekant: Religion, seksualitet og religionsforskning".

Rasmus Reinvang, "Seksualitet og udødelighed i det gamle India".

Tage Petersen, "Gnostisk libertinisme?"

Janne-Elisabeth McOwan, "Golem og seksualiteten. Seksualitet som pejlemærke for det menneskelige".

Carsten Brengaard, "Gudsriget der voldtages".

Karin Kleivan, "Frugtbare kvinder og virile mænd: Seksualitet i spændingsfeltet mellem katolicisme og fascisme".

Mogens Dyhrberg Olsen, "Seksualitet og ritual i Unification Church".

Mikael Rothstein, "Genitaliernes teologi. Genitaliekult i Unification Church".

Garbi Schmidt, "Betagelsens balance: Feltarbejde, sex og muslimer i Chicago".

Ole Holten Pind, "Buddhisme som 'arisk humanisme'. Bemærkninger til Christian Lindtners oversættelse af buddhistisk litteratur".

Jens-André P. Hebener, "Kirkelig versus videnskabelig bibeloversættelse. En kommentar til Thomas L. Thompson".

Claus V. Pedersen & Jacob Skovgaard-Petersen, "Bemærkninger til Mehdi Mozaffaris 'Fatwa - Violence & Discourtesy'".
Boganmeldelser.

Nye religioner i hellenistisk-romersk tid og i dag, redigeret af Per Bilde og Mikael Rothstein. Aarhus Universitetsforlag.

Indhold:

Per Bilde & Mikael Rothstein, "Introduktion".

Per Bilde & Mikael Rothstein, "Om at definere nye religioner i fortid og nutid. Overvejelser over begreber og metoder".

Ingvild Sælid Gilhus, "Nye religioner i hellenistisk-romersk tid og i dag. Kritiske spørgsmål til komparasjonens mulighed".

Margit Warburg, "New Age og gamle dage. Religion og globalisering i dag og i hellenistisk-romersk tid".

Morten Warmind, "Om pseudoreligiøsitet. Kriterier for at skelne falske religioner fra sande i antikken og i dag".

Geert Hallbäck, "Apokalyptik og gnosticisme. Om fremtidstab i antikken og i dag".

Mikael Rothstein, "Religiøse hemmeligheder i hellenistisk-romersk tid og i dag".

Jørgen Podemann Sørensen, "Religio mentis. Meditativ soteriologi i hellenistiske og moderne religiøse nydannelser".

Britt-Mari Näsström, "Den stora gudinnan i går och i dag".

Mogens Müller, "Essæernes opståen som typisk tilfælde".

Per Bilde, "Ny vin på nye flasker? Grundlæggelsen af kristendommen som en ny religion i hellenistisk-romersk tid".

Halfdan Siiger, "Senhellenismen - kristendommen - vor tid".

Per Bilde & Mikael Rothstein, "Epilog".

Nye religiøse bevægelser i Danmark. Af Mikkel Pade med bidrag af Helle Hinge og Dorthe Vium Andersen. Gyldendal.

Fra forlagets omtale: Dette er en opslagsbog som neutralt og med religionshistoriske briller beskriver 31 nye religiøse bevægelser i Danmark. Selvom de enkelte bevægelser medlemsantal muligvis ikke er særlig stort, så er der god fornuft i at behandle den nye religiøsitet som et alment fænomen. Undersøgelser af medlemsprofilerne viser, at rekruttering sker blandt ganske almindelige mennesker. Ligeledes kan de nye bevægelser ses i sammenhæng med den øgede internationalisering og det omfattende kulturmøde der finder sted i disse år i forbindelse med indvandring. Desuden kan de voksende nyreligiøse bevægelser opfattes som udtryk for nye brudflader i samfundet i øvrigt, bl.a. inden for sundhedsdebatten.

Lindtner og Verdensreligionernes Hovedværker - siden sidst

Som det er fremgået af bl.a. dagspressen (Weekendavisen d. 23.-28. april 1999) medførte undertegnedes og andre kollegers samlede henvendelse til Spektrum Forlag vedrørende Christian Lindtners to udkomne bøger med buddhistiske tekster i serien Verdensreligionernes Hovedværker, at forlaget nedsatte en referencegruppe der blev bedt om at bedømme bøgerne. Til Weekendavisen udtalte forlagsdirektør Werner Svendsen at forlaget ville være parat til at tilbagekalde de to bøger såfremt referencegruppen kunne dokumentere en tilstrækkelig fejlmængde.

Resultatet af denne procedure blev at forlaget *ikke* tilbagekaldte bøgerne, dog først og fremmest fordi der med tiden var solgt så meget af det eksisterende oplag at forlaget ikke fandt det hensigtsmæssigt.

Til gengæld vil der ikke blive tale om et genoptryk. I stedet udgiver forlaget et nyt sæt bøger med buddhistiske tekster tilrettelagt af Ole Holten Pind og Henrik K. Sørensen, hvis bog om koreansk og japansk buddhisme netop er udkommet.

Med hensyn til de to bind om hinduisme som oprindeligt var lagt i hænderne på Erik P. Hjortshøj, men siden blev overdraget til Christian Lindtner da Hjortshøj trak sig ud af aftalen med forlaget, er opgaven nu givet videre til Erik R. Sand og undertegnede.

Der er altså sammenfald mellem forfatterne til de kritiske anmeldelser af Lindtners bøger og nogle af forfatterne til de kommende bøger i serien, og det ville selvfølgelig være forkert at afvise at de to ting har noget med hinanden at gøre.

I begge tilfælde skal man dog være opmærksom på at der kun er få mulige forfattere at vælge imellem. Som religionshistoriker og indisk filolog med særlig kompetence inden for buddhistiske tekster er det indlysende at inddrage Ole H. Pind. Og når Erik Hjortshøj og Christian Lindtner af forskellige årsager ikke længere kommer i betragtning er det nærliggende at inddrage Erik R. Sand og mig selv som hver for sig har kompetence inden for forskellige områder af den ældste og den klassiske hinduismes originaltekster.

Mikael Aktor